

כו. א. בכור הנוטל פי שנים — האם זכאי בקרקע כפולה במקום אחד, או יכולין לדחותו ליטול שתי קרקעות במקומות נפרדים? וכיצד הדין ביבם הקם תחת אחיו לנחלה?
ב. כשבאים לחלק שדה שנפלה בירושה, ויש לאחד מן הירשים שדה סמוכה לאחת מן השדות — האם יכול לתבוע לקבל את חלקו באותה שדה הסמוכה לשדהו, במקרים דלהלן: —
שדה בית הבעל; שדה בית השלחין ולכל שדה יש יאור נפרד; שדה בית השלחין, ויאור משותף לכולם.
א. נותנים לבכור קרקע אחת גדולה ולא שתיים נפרדות. ונלמד הדבר מדרשת הכתוב. עתוס'. (וי"א דוקא כשהחלקים שוים. וכן כשאין לפשוט שדה סמוכה על מיצר השדה הנידונית. פוסקים קעד, ב).
וביבם — אמר אביי שדינו כבכור, ורבא חלק, שאין דין חלוקתו כחלוקת הבכור, אלא יטול חלקו וחלק אחיו כפי אשר יעלה בגורל, לפי שבא מכח אחר.
ב. בשדה בית הבעל נחלקו רבה ורב יוסף, אם כופין אותם לחלוק (מתקנת חכמים. תוס'), כדי שיהו לו שדות סמוכות, או שמא יכולים לטעון לחלוק כל שדה לשנים, כי פעמים שאחת מתברכת יותר מן השניה.
וכן בשדה בית השלחין עם שני יאורים, נחלקו, שמא יכולים לטעון לחלק כל שדה ושדה, כי אפשר שאחד מן היאורים יתייבש והאחר יישאר. ואולם אם יש יאור אחד אמר רב יוסף (דלא כאביי) שאין כאן טענה, ויכול לכפותם, שהרי אם ייבש היאור — ייבש לכולם. כן פירוש הסוגיא לפירש"י.
ובעלי התוס' חלקו על כך, שאף בשדות בית השלחין ניתן לטעון שפעמים זו מתברכת וזו לוקה, ופרשו לענין אופן חלוקת הקרקעות, אם מחלקים כל שדה לכל אחד מן הירשים, או כל אחד נוטל שדה אחת. (ונחלקו הפוסקים על מסקנת ההלכה — ע' חו"מ קעד, א).

דף יג

כז. א. נכס משותף שאין בו כדי חלוקה — האם יכול לומר אחד מן השותפים: או קנה אתה את חלקי או אני אקנה את חלקך, שאיני רוצה להשאיר בשותפות?
ב. שני נכסים משותפים, שכל אחד משמש לדבר אחר, ואחד מהם יפה מן השני — האם יכול שותף אחד לומר לחברו: טול אתה את היפה ואני את הגרוע, ושלם לי את העודף, או להפך, אטול אני את היפה ואשלם לך את העודף?
א. נחלקו רב יהודה ורב נחמן בדבר, והסיק אמימר שהלכה כרב יהודה שיכול לומר לו כן — 'אית דינא דגוד או אגוד'. (וכן הלכה. חו"מ קעא, ו). ובלבד שיש באפשרותו של זה המציע, לקנות, אבל אם אין לו דמים לקנות, אינו יכול לכפות את השני.
(ואי אפשר לומר 'גוד או אגוד' בפחות משוויו, שאם כן, לעולם ידחוק העשיר את העני שאין לו מה לשלם, למכור את שלו בפחות משוויו. הרמ"ה, מובא בב"י וברמ"א. ואם מעלה בדמים יקרים הרבה יותר משוויו — מח' ר"י וריצב"א).
ב. אינו יכול לומר כן, לפי שלשניהם יש צורך בשני הנכסים, ויכול הלה לומר, חפץ אני בשניהם. (אלא אם יאמר לו 'גוד או אגוד' על שניהם, וכנ"ל).

דפים יג — יד

כח. א. האם מותר לדבק תורה עם ג"ך בכרך אחד?